

СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Вагомі соціально-політичні й культурні трансформації сучасного суспільства визначають проблеми педагогічної науки як пріоритетний напрям досліджень. Особливого значення нині набула необхідність модернізації системи освіти та виховання, створення умов для особистої та професійної самореалізації громадян України. Пріоритетними напрямками державної політики, як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти, є розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя, яка проводиться з урахуванням світових тенденцій розвитку освіти протягом життя. У контексті глобалізаційних, інтеграційних та мультикультурних перетворень виникає потреба шукати нові джерела формування національної свідомості та самосвідомості, морально-духовної культури українців, потреба ствердити унікальність своєї культури та мови, спираючись на національні традиції та цінності.

Як зазначає Л. Березовська, «проблема виховання, соціалізації та розвитку особистості є однією з центральних проблем педагогіки. Успішність соціальної адаптації залежить не тільки від наявності знань, умінь і навичок, а й від того, наскільки зрілою є особистість, наскільки усвідомлює власні якості, здібності, потреби, наскільки є спроможною використовувати сильні боки свого «Я» і справлятися зі своїми недоліками» [1, с. 5].

Прискорення трансформації суспільства, зміни в поглядах на життєві ідеали, призвели до виникнення в особистості відчуття нестабільності, невизначеності життєвих перспектив. Тому, актуальною виступає необхідність створення такої моделі соціального виховання, яка б давала їй змогу самостійно формувати систему цінностей, адекватну сучасним умовам життя, і на її основі оптимально вирішувати питання власної життєтворчості. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є переосмислення функцій суспільства та всіх соціальних інститутів стосовно особистості, її соціального виховання та

соціалізації. Ці питання знайшли своє відображення в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Концепції громадянського виховання та Концепції громадянської освіти, Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді, інших чинних документах. Проте проблема соціального виховання може бути вирішена лише за участю всіх сторін та індивідуальних ресурсів суспільства, а саме державних структур, педагогів освітніх установ, батьків, вихованців тощо.

Для успішного соціального виховання необхідним є створення в суспільстві умов та заходів, спрямованих на оволодіння і засвоєння підростаючим поколінням загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в нього соціально-позитивних ціннісних орієнтацій. Оскільки, соціальне виховання дітей є одним з найважливіших факторів стабілізації суспільства. Соціальне виховання повинно досягати двох цілей: успішності соціалізації підростаючих поколінь у сучасних умовах і саморозвитку людини як суб`єкта діяльності і як особистості.

Проблема «соціального виховання» є предметом дослідження таких науковців, як Т. Алексеєнко, О. Безпалько, М. Галагузова, М. Горячов, І. Зверєва, А. Капська, О. Кузьменко, Л. Коваль, А. Коджаспіров, Г. Коджаспірова, Л. Крившенко, В. Нікітін, Л. Мардахаєв, О. Мудрик, М. Плоткін, А. Рижанова, А. Сбруєва, С. Хлебнік, М. Шакурова та ін.

У «Педагогічному енциклопедичному словнику» «соціальне виховання» тлумачиться як вирощування людини у спеціально створених виховних організаціях у процесі планомірного створення умов для її відносно цілеспрямованого позитивного розвитку і духовно-ціннісної орієнтації [4, с. 269]. Більш ширше тлумачення поняттю «соціальне виховання» дається у «Словнику з педагогіки»: «соціальне виховання – це процес і результат стихійної взаємодії людини з найближчим життєвим середовищем і умовами цілеспрямованого виховання (родинного, духовно-етичного, громадянського, правового, релігійного та ін.); процес суспільного вирішення завдань активного пристосування людини до певних ролей, нормативних установок і зразків

соціального виявлення; планомірне створення умов для відносно цілеспрямованого розвитку людини у процесі її соціалізації» [2, с. 336].

У навчальному посібнику Л. Коваль, І. Зверевої, С. Хлебнік «соціальне виховання» розглядається як система соціально-педагогічних, культурних, сімейно-побутових та інших заходів, спрямованих на оволодіння й засвоєння дітьми й молоддю загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в них стійких ціннісних орієнтацій і адекватної соціально направленої поведінки [3, с. 25].

Соціальне виховання, здійснюване у виховних організаціях різних видів і типів, дає людині досвід взаємодії з людьми, створює умови для позитивно направленою самопізнання, самовизначення, самореалізації та самозміни, а в цілому – для набуття досвіду адаптації в соціумі [4, с. 269].

Отже, у соціальному вихованні особистості важливим є врахування індивідуальних особливостей та створення умов для цілеспрямованого позитивного розвитку і духовно-ціннісної орієнтації. Головним соціальним завданням на сьогодні залишається виховання людини, громадянина; формування соціально значимих якостей особистості дитини, необхідних їй для успішної соціалізації.

Список використаних джерел

1. Березовська Л. І. Самовиховання та саморегуляція особистості. Навчальний посібник / Л. І. Березовська. – К. : Видавничий дім «Слово», 2001. – 168 с.
2. Каджаспирова Г. М. Словарь по педагогике (междисциплинарный) / Каджаспирова Г. М., Каджаспиров А. Ю. – Москва – Ростов-на-Дону : Издательский центр «МарТ», 2005. – 448 с.
3. Коваль Л. Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота : навч. посібн. / Л. Г. Коваль, І. Д. Зверева, С. Р. Хлебнік. – К. : ІЗМН, 1997. – 390 с.
4. Педагогический энциклопедический словарь [Текст] / гл. ред. Б. М. Бим-Бад. – М. : Большая Рос. энцикл., 2009. – 527 с. : ил.